

# چا کسازیه یان یاری

## چا وشارکـیه؟ . ئەحمەد رەجەب

لە ساڵانی ١٩٩٠ هفتای سەدهی رابردوو { لە ماڵێکی حزب بووم } و هەر لە دەستپێکردنی پروگرامەکانی تەلەفزیونی بەغدا تا کوتایی واتە لە داکۆکە (1) بو داڵ تەماشای بەرنامەکانم دەکردو هەمووی لە سەر جوانکردنی سەدام حوسەین و رژیمەکی بوو وا زیاتر لە ساڵێک بە هوی کوروناوو و چوار نەخوشی ( موزمن ) لە ماڵێکەم خۆم کەرەنتین کردوو و شوو روژ باسی موچه و شاندى حکومەت دەکرێت و ئەو کات بەو هەموو هەژەری سەدام دوو ویستگەى تەلەفزیون هەبوو بەلام ئەمرو لە سایەى دزی و فروشتنى نەوت حزبەکانى دەسەڵات هەریەکیان خاوەنى ژمارەیهك ویستگەیه .

حکومەتەکی نێچیرقان بارزانی شکستیخواردو، دیارە کە شەڕی بـ حکومەتی داهاوو هەشتەو هەشتەو منیش کە زانیم مەسرور بارزاتی دەبێتە سەرۆک وەزیران لە ژێر ناوێشیانی : ئایا مەسرور بارزانی ئەتوانێت ئەو کەشانی چارەسەر بکات؟ مەبەستم کەشەکانی کابینەکی نێچیرقان بارزانی بوو ، ئەو کەشەش بریتی بوون لە : شەڕی هەسوکەوت لە گەڵ وڵاتی دەورووبەر بەناو " دراوسێکان " کە چاویان لەوێهە سامان و نەوتی میللەت هەڵبۆش ، بنێرکردنی گەندە، فرێشتنی نەوت و، پارەکی ئەدر بە کە یان راستر ئەچێتە گیرفانی کە؟

هەرچەندە حکومەتەکی مەسرور بارزانی پروژهێهەکی بەناو چاکسازی راگەیان بەبەلام ئەو پروژهێهە لە یاری چاوشارکەى منداڵان دەچێت و تا ئێستا سەرکەوتوو نەبوو و باشتر ئەوێهە لەمەو بەدووێهە خەڵک چەواشە نەکەن و، واز لە فیزو خو بە سەرکەوتوو نەزانن چونکە حکومەت :

ئەوێهە شاندی ناردە بەغداو هەموو جارێک بە کوێی درودەلەسەى بەشیر حەداد جێگری سەرێکی ئەنجوومەنى نوێنەرانى عێراق و هاوشەکانى هاوێهەتەوێهە گەلى کوردستان متمانهیان بەو شاندانە نەماوێهە . ماوێ شەش ساڵە هاوێاتیان رێژانە گوێیان لە وشەى شاندەو ئەم وشەیهە بوو و بە قەوانێکی سواوو ناوی دەبەن و بووێهە جێی پێکەنینى خەڵک و بەرپرسیان ئەوێهە و تیان شاندەات و شاند چوو کەس گوێیان لێ ناگرێت و بە درێژى و فێڵبازو ساختهچى ناویان دەبەن و لە بەرامبەریشدا ئەمان هەر خەریکی پاره کەکردنەوێهە بێخێیان و خێزان و ماستاوچیهە زورناژنەکانیان .

پێویستە حکومەتی هەرێمى کوردستان رێژانە — 250 — هەزار بەرمیل

نهوت رهوانه‌ی به‌غدا بکات بـ کـمپانیای هه‌ناردی نیشتمانی (سـم) له به‌رمبه‌ردا حکـمـه‌تی ناوه‌ند پشکی ساـلانه‌ی هه‌رـم (بودجه) و مووچه‌ی فرمانبه‌ران بنـدـرـت بهـام حکومه‌تی کوردستان ئیفلجیه به هوی ئه‌وه‌ی بـ ماوه‌ی 50 ساـ به به‌لاش ده‌بـت نهوت هه‌ناردی تورکیا بکات و، تا ئه‌و گرـبـه‌سته قیزوه‌نه هه‌نـه‌وه‌شـته‌وه‌و ئه‌وانه‌ی واژویان کردووه نه‌درـنه دادگا باری هه‌رـمی کوردستان روو له خراپتر ده‌کات بویه ئه‌م پرسه پـویستی به بریارـکی نیشتمانییه و ئه‌وه‌ش ئه‌م حکومه‌ته‌ی کوردستان دهستی به‌ستراوه‌ته‌وه و ناتوانـت ئه‌و بریاره بدات و، بهـ ئاسته‌مه هه‌رـمی کوردستان بتوانـت بریارـکی نیشتمانی ده‌ربکات و به تورکیا بـتـ: چیتـر پابه‌ند نابین به‌و رـکـه‌وتنامه پر شه‌رمه‌زارییه و نه‌وتی کوردستان ناده‌ن به ئـوه چونکه ئه‌و رـکـه‌وتنامه‌یه به نه‌نی و به بـ ئاگاداری خه‌کی کوردستان واژووکراره‌و، هه‌روا ئاسته‌مه حکومه‌تی کوردستان رـژانه 250 هه‌زار به‌رمیل نه‌وت بدات به به‌غدا و به‌ی چه‌ندین گریه‌ست له گهـ کـمپانییه‌کانی نه‌وت‌داو حکومه‌تی ناوه‌ندیش به هوی بیرى شوفه‌نیستیا نه‌ی ژماره‌یه‌کی زوری کاربه‌دهستان موچه ره‌وانه‌ی کوردستان ناکهن .

شکسته‌نـانی حکومه‌ت له چاره‌سه‌رکردنی موچه و پاشماوه‌ی موچه ولـبـرینی له 21% موچه‌ی فرمانبه‌ران و، چاره‌سه‌رنه‌کردنی موچه‌ی شه‌هیدان و ئه‌نفالکراوان و زیندانانی سیاسی باری حکومه‌تی قورستر کردووه و که‌س متمانه‌ی به حکومه‌ت نه‌ماوه‌و ئه‌گه‌ر زوو به‌زوو چاره‌سه‌ر نه‌کرـت بارودوخه‌که ده‌ته‌قـته‌وه‌و مـژووش چاره‌نووسی به‌رپرسان ئاشکرا ده‌کات و ده‌بنه‌جـی نه‌فره‌ت و راده‌ماـرـن.

چاره‌سه‌رنه‌کردنی کـشـه‌ی ئا‌فره‌تان و نه‌هـشـتنی توندوتیژی و، له هه‌موو شتـکـ سه‌یرتر بکوژان ده‌ستگیر ناکرـن و سه‌ربه‌ستان ده‌سوورـنه‌وه .

گرتنی روژنامه‌نووسان و داتاشینی دروی نابه‌جی و، باشتترین نموونه روژنامه‌نووسانی ده‌وک و بادینانه‌و تومه‌تی هه‌بـه‌ستراویان خستوونه‌ته پاـیان و، سه‌ره‌رای ئه‌و بارودخه‌یان نا‌هـنـ چاویان به پارـزه‌رو که‌سوکاریان بکه‌وت به‌ام به‌عسییه‌کان وه‌ک گه‌وره‌ترین ده‌سه‌لاتی درنده ئه‌و مافه‌ی زه‌وت نه‌کردبوو.

دا‌ده‌دانی جاش موسته‌شاره‌کان و چـکاوخورانی ئه‌من و ئیستخبارات و بکوژانی پـشـمه‌رگه له‌لایهن ده‌سه‌لاته‌وه‌و هه‌ندـ به‌رپرس به‌وانه‌ش نه‌وه‌ستاوان و خویان به پـشـمه‌رگه‌ی عه‌یار 24 ناو ده‌بن که‌چی هه‌ندـکیان له گهـ جاش موسته‌شارو ئه‌نفالچییه رووره‌شه‌کان وـنه ده‌گرن و دیاره‌شانازیش به‌و ره‌فتاره‌یان ده‌که‌ن.

حکومه‌ت ده‌ستوپـی به‌ستراوه‌ته‌وه‌و له ئاستی تورکیای ره‌گه‌زه‌په‌رست لا‌ه‌و نقه‌ی لیوه‌نایه‌ت و به‌هیچ شـه‌یه‌ک ناوـرـت سه‌رکونه‌ی تورکیا بکات له

داگیرکردنی خاکی کوردستان و له ئاستاشدا دهستیانکردووه به بردنی دارودرهختی کوردستان و دوینی و ته پێژه کهی حکومت زور که ساسانه وتی کرده و هکانی تورکیا جی قبو نییه و له میانانی شانامه کهی رهفتاره چه په هکانی تورکیا دهخاته ئهستوی ( پ.ک.ک ) و نازانێت گهلی کورد و شیاره و جه نابی و ته بێژ پاساو دههێندێتهوه بو ئهوهی روخساری دێزی تورکیا سپی بکاتهوه.

حکومهت بایهخ ده دات بێ خاین و ترسنهکی ههتا توو پاشماوی حیزبی بێ عس و رژی مێ خوێناوییهکی سێ دام حوسن بێ ناوی سوندهوه، ههتا ههتا موو ئێمانه لێ سهر بێژ بوی خێزانی پێشمه رگه و ههتا ژارو کرێکارو جوتیارو خێهکی بێ دێرامهتی کوردستان نان دهخون، له ئوتێلی پێنج ئێستێر له ههولێر دهژین.

له کوردستان سهروک حزب دهست دهخاته ناو کاروباری حکومت و ئهوهش کارێکی نه گونجاوهوه، ئه گهر حزبێک رێ بهخوی بدات ئهوه دهستیوهردانه بکات رێخوشت دهکات حزبهکانی تریش هه مان کار ئه نجام بدهن و ئهوکات روێی لاوازی حکومت لاوازتر ده بێت.

سه بارهت به پارتی کرێکارانی کوردستان { پ:ک:ک } بووه ته ترسهکی گهوره و زورجار ههترشی توند دهکرێته سهری و له بهرامبهردا تورکیای ره گه زه رست خاکی کوردستان داگیر دهکات حکومت ورتهی لێوه نایهت و ئهوه تا تورکیا دارو درهختی کوردستان ده بێت و ده بیات بو ناو تورکیا و ئیتر پیویست ناکات پاساو بو تورکیا و داگیرکردنی کوردستان بێ نهوه و دیاره وهک له نووسینیکدا وتوومه ( له چنگی عروبه بو گهرووی ئه تا تورك ) بووه به راست و به کوردی پهتی نیاز وایه کوردستان بفروشن.

پێویسته هاوێتانی کوردستان بێ دهنگ نه بن و به حکومت بێن ئیتر به سه درێ و سه رپێچی و قهیران دروست مه کهن و مووچهی شه هیدان و مامێستا و فه رمان به رو ئه نفالکراوه کان و زیندانیا نی سیاسی و پێشمه رگه و خانه نشینان به بێ لێ بێرین بدهن و، ههوا بدهن به راستگویی هه سوکهوت بکهن و کهس فریو مه دهن و، به ناردنی شان دو هاتنه وهی شان دو له کێمه کێ درێی ئاماده کرا و دوور بکه ونه وه و چیت ر خێتان ریسوا مه کهن و، ئه گهر ناتوانن ئه و گرێ کوێ رهیه که خێتان دروستان کردووه بکه نه وه و چاره سه ر بێ کێ شه و گهرو گه رتی هاوێتانی بدێ نه وه واز له حکومت بێنن و، دهست بهرز بکه نه وه و راشکاوانه بێ یێن شکستمان خواردووه و ناتوانین بهردهوام بێن.

(1) له دا هوه بو دا، دا نیشانهی ته له فزیون بوو له دهستپێکردن و داخستنی ویستگه که دا هکه ده ر ده رده کهوت.